

afgegeven, dat een, op grond van dat certificaat als onbezwaard gekocht perceel niet alleen bezwaard kan zijn, doch dat de koper en niet de hypotheekbewaarder daarvan de dupe wordt?

Het onderwerp gaf tot een diepgaand en niet te overbruggen verschil van gevoelen in den boezem der commissie aanleiding. Dit blijkt uit de opdracht van het ontwerp aan de Koningin.

De strijd liep echter niet over de waarde, de beteekenis van langs inductieven weg bekend geworden feiten, niet over de resultaten van een onderzoek naar de rechtsovertuiging van het volk, die toch, naar theoretisch oordeel van vermoedelijk alle commissieleden, den doorslag had behooren te geven. Aan dergelijk onderzoek schijnt zelfs niet gedacht te zijn. De strijd liep over verschillen in de overtuigingen der hooggeleerde heeren zelf, overtuigingen in meerdere of mindere mate bepaald door de studie van uitheemsche wetten, doch in de eerste plaats van het Romeinsche recht.

Slechts door over en weer wat toe te geven kon men ten slotte komen tot een compromis. En zoo is het gekomen dat de commissie met haar ontwerp, blijkbaar zonder het zelf te merken, is gekomen in de positie van iemand, die tusschen twee stoelen gaat zitten. Ik hoop later gelegenheid te vinden in eene opzettelijke bespreking van het ontwerp, dit aan te toonen.

Resumeerende kom ik tot de conclusie dat ook de schoonste leerstelsels op wetenschappelijk gebied weinig waarde hebben als zij slechts dienen tot uithangbord, als zij niet strekken tot compass op den weg naar rechtsontwikkeling en wetshervorming.

De meening van Ihering dat naast de geweldige historische machten die de ontwikkelingsgeschiedenis van het recht bepalen, het menschelijk inzicht tot niets ineenschrompelt, waar zij schepper in plaats van werktuig wil zijn, dat het recht in den strijd wordt geboren, komt mij voor slechts juist gebleken te zijn voor die overwegende problemen, waarvoor het volk zich warm maakt, zich opwindt tot gloeihitte, waarvoor het ten slotte zelfs goed en bloed zou ten offer brengen. Dit middel van rechtshervorming werkt als een smidsvoorhamer, waarmede het vooraf tot gloeihitte gebrachte ijzer kan worden gesmeed, geplet, gebogen. Doch dit werktuig kan niet worden aangewend waar fijnbewerkte instrumenten worden verlangd. Bij het repareeren van een horloge kan de smidsvoorhamer geen dienst doen.